

1 april 1572 Libertatis Primitiae
1 april 1572 in Brielle

1/4

Wat vooraf ging:

Philips II

- Iedereen moest katholiek zijn.
- Veel Nederlanders protestant.
- Opstand tegen koning.

Alva

- Steeds onrustiger.
- Alva met leger.
- Mensen vluchten: Watergeuzen
- 10e penning (extra belasting voor Alva)

Beeldenstorm

- Opstand 1568: plundering kerken
- Strengere straffen: verbrandingen van 'kettters'

Watergeuzen

- Piraten
- Plunderen stadjes
- Helpen tegen Spanjaarden
- Vòòr Willem van Oranje

Watergeuzen naar Emden

- Moesten weg uit Engeland
- Storm
- Averij
- Maasmond

Kaartje van Nederland in ± 1580.
Kleur het water lichtblauw.

Coppelstock

- Zag schepen
- Lumey
- Roobol
- Bloys van Treslong
- Bericht aan burgemeesters
- 5000 man?!

Burgers bang

- Aantal vluchtte
- Besluit duurde te lang.
- Geuzen te land

Poort rammeien

- Noordpoort

1 april 1572 Libertatis Primitiae

2/4

- Brand
- Zuidpoort was nog open

Plunderen

- Kloosters
- Kerken
- Belastinggaarder gepakt

Libertatis Primitiae

- Als eerste bevrijd
- Brielle is van Oranje

Spanjaarden

- Tegenaanval
- Stadstimmerman Rochus Meeuwissoon
- Beschoten op dijk
- Vluchten

Geus

Spanjaard

Spanjaarden weg

- Nieuwland onder water
- Schepen vernield in Geervliet
- Te voet weg

Ook Vlissingen bevrijd

- 1 april verloor Alva zijn Brill

J.C.van de Velde

1 april 1572 Libertatis Primitiae

3/4

- Aprilletje 6 verloor hij zijn fles.

Moordenaars

- Martelaren van Gorkum!!
- 19 monniken opgehangen
- Nu kloosterkerk.
- Huijs der 2 getuigen
- Lumey ontslagen

Verenigingen in Brielle

- Schietvereniging: De Geuzen
- Visvereniging: De watergeus
- Muziekvereniging: Libertatis Primitiae.
- School: De tiende Penning

Het liedje van Coppelstok

- In naam van Oranje doe open de poort,
 - de Watergeus ligt aan de wal.
 - De vlootvoogd der Geuzen, hij maakt geen akkoord.
 - Hij vordert Den Briel of uw val.
 - Dat is het bevel van Lumey op mijn eer,
 - en burgers, hier baat nu geen tegenstand meer.
 - De watergeus komt om Den Briel,
 - de Watergeus komt om Den Briel.
-
- De vloot is met vijfduizend koppen bemand,
 - de mannen zijn kloek en vol vuur.
 - Een ogenblik nog en zij stappen aan land,
 - zij wachten bericht binnen 't uur.
 - Gij moogt dus niet dralen, doet open de poort,
 - Dan nemen de Geuzen terstond zonder moord
 - Bezit van de vesting Den Briel,
 - bezit van de vesting Den Briel.
-
- Komt geeft de verzekering, 'k moet spoedig terug.
 - De klok heeft het uur reeds gemeld.
 - Ik zeg 't u geeft mij de sleutels niet vlug,
 - dan is reeds uw vonnis geveld.
 - De wakkere Geuzen staan tandknarsend daar
 - Zij wetten hun zwaarden en maken zich klaar,
 - en zweren de dood of Den Briel.
 - en zweren de dood of Den Briel.
-
- Hier dringt men naar buiten, daar schuilt men bijeen
 - en spreekt over Coppelstoks last.
 - De stad in hun handen of anders de dood,
 - 't besluit tot het eerste staat vast.
 - Maar nauw'lijks is hiermee de veerman gevleid,
 - of Simon de Rijk heeft de poort grammeid.
 - En zo kwam de Geus in Den Briel,
 - en zo kwam de Geus in Den Briel.

1. Waarom kwamen de mensen hier in opstand tegen de Spaanse koning? Velen waren protestant en werden vervolgd.
2. Wat gebeurde er in 1568? Kerken werden geplunderd en vernield → Beeldenstorm.
3. Wat deed de Spaanse koning toen? Hij stuurde Alva met een groot leger om de 'misdadigers' streng te straffen.
4. Wat was de 'Bloedraad'? Een kerkelijke rechtbank, die andersdenkenden wreed strafte.
5. Gevolg voor de mensen hier? Bang, vluchtten de zee op (watergeuzen) het bos in (bosgeuzen) of naar het buitenland.
6. Hoe kwamen ze aan de naam 'Geuzen'? Toen Willem van Oranje met andere edelen vroeg om niet zo streng met andersgelovigen om te gaan noemde raadgever Granvelle ze zo → gueux betekent bedelaars!
7. Wat deden de Watergeuzen om aan de kost te komen? Ze overvielen Spaanse schepen, maar ook kloosters aan de kust en kerken en zelfs grotere vissersschepen.
8. Waar was hun haven? Hun haven was in Engeland → Dover en zo. Hier verkochten ze de buitgemaakte spullen.
9. Waarom moesten ze hier weg? De Spaanse koning dreigde Engeland aan te vallen als ze niet weggestuurd werden.
10. Waar wilden ze heen? Naar Emden in Duitsland.
11. Hoe kwamen ze dan in Brielle? Door een storm.
12. Wie ontdekte de Geuzen hier? De veerman Coppelstock.
13. Noem 3 bekende namen van de Geuzen: Lumeij; Roobol en Bloys van Treslong
14. Hoe kwamen ze binnen? Door de Noordpoort te rammeien (de zuidpoort stond open!)
15. Wat deden de Spanjaarden? Die deden een tegenaanval.
16. Hoe liep dat af? Slecht voor de Spanjaarden: Rochus Meeuwiszoon hakte een sluis door, zodat Nieuwland onder ware kwam te staan. Toen beschoten de Geuzen ze op de Hossenboschdijk en verbrandden bij Geervliet hun boten!
17. Waarom geloofde Alva niet, dat Den Briel nu van Oranje was? Het was 1 april, dan werd iedereen voor de gek gehouden.
18. Werden nog meer steden voor Oranje? Ja, als eerste Vlissingen en Veere, daarna veel andere: Gorkum; Haarlem; Alkmaar, enz.
19. Wat staat in het Brielse wapen en wat betekent het? Libertatis Primitiae → als eerste bevrijd.
20. Wat was een domme actie van Lumeij?? Hij liet de monniken uit Gorkum ophangen, omdat ze niet protestant wilden worden.
21. Gevolg? Lumeij ontslagen; veel katholieken, die eerst voor Oranje waren werden er toen tegen!
22. Waar heeft hij die monniken opgehangen? In het klooster der Regulieren. Er waren 2 getuigen in 'het hujs der 2 getuigen'. Nu staat er een herdenkingskerk → de Kloosterkerk in Ruggie.
23. Wat deden de Geuzen met Brielle? Ze maakten er een sterke vesting van. Het was jaren de belangrijkste stad.
24. Waar kun je nog steeds aan zien, dat hier vroeger de Geuzen waren? Visvereniging De Watergeus; Schietvereniging 'De Geuzen'; het 'Geuzengesticht'; Muziekvereniging: Libertatis Primitiae; School: De tiende Penning
25. Wat was 'De Tiende Penning'? Een extra belasting van 10 procent om het leger van Alva te kunnen betalen.